

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șasea)

27 iunie 2019 *

„Trimitere preliminară – Cooperare judiciară în materie civilă – Regulamentul (CE) nr. 805/2004 – Titlu executoriu european pentru creanțele necontestate – Certificarea unei hotărâri judecătorești ca titlu executoriu european – Standarde minime aplicabile procedurilor privind creanțele necontestate – Pârât fără adresă cunoscută care nu s-a prezentat la ședința de judecată”

În cauza C-518/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Okresní soud v Českých Budějovicích (Tribunalul Districtual din České Budějovice, Republica Cehă), prin decizia din 1 iunie 2018, primită de Curte la 7 august 2018, în procedura

RD

împotriva

SC,

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din doamna C. Toader, președinte de cameră, și domnii A. Rosas și M. Safjan (raportor), judecători,

avocat general: domnul G. Pitruzzella,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul ceh, de M. Smolek, de J. Vlácil și de A. Kasalická, în calitate de agenți;
- pentru guvernul maghiar, de Z. Wagner și de M. Z. Fehér, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de M. Heller și de M. Šimerdová, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general, pronunță prezenta

* Limba de procedură: ceha.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 3 alineatul (1) al doilea paragraf litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 805/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 aprilie 2004 privind crearea unui titlu executoriu european pentru creanțele necontestate (JO 2004, L 143, p. 15, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 3).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între RD, pe de o parte, și SC, o persoană fizică a cărei adresă nu este cunoscută, pe de altă parte, în legătură cu o datorie locativă.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Potrivit considerentelor (5), (6), (10), (12), (13) și (16) ale Regulamentului nr. 805/2004:
 - „(5) Noțiunea de «creanțe necontestate» ar trebui să cuprindă toate situațiile în care un creditor, în lipsa stabilită a oricărei contestații din partea debitorului cu privire la natura și valoarea unei creanțe pecuniare, a obținut fie o hotărâre judecătorească împotriva acestui debitor, fie un act executoriu care necesită o acceptare expresă a debitorului, indiferent că este vorba despre o tranzacție judiciară sau de un act autentic.
 - (6) Lipsa de obiecții din partea debitorului, astfel cum se prevede la articolului 3 alineatul (1) litera (b), poate lua forma unei neprezentări la o ședință de judecată sau a faptului de a nu da curs unei invitații făcute de instanță de a notifica în scris intenția de a se apăra în cauza respectivă.
- [...]
- (10) Atunci când instanța judecătorească dintr-un stat membru a pronunțat o hotărâre cu privire la o creanță necontestată în lipsa participării debitorului la procedură, eliminarea oricărui control în statul membru de executare este indisolubil legată și subordonată garanției suficiente a respectării drepturilor apărării.
- [...]
- (12) Este necesară stabilirea standardelor minime pe care trebuie să le îndeplinească procedura în urma căreia se pronunță hotărârea, pentru a garanta că debitorul este informat, în timp util și astfel încât să își poată pregăti apărarea, cu privire la acțiunea în justiție introdusă împotriva sa, cu privire la condițiile participării sale active procedură pentru a contesta creanța în cauză și cu privire la consecințele neparticipării.
- (13) Având în vedere diferențele dintre statele membre în ceea ce privește normele de procedură civilă, în special cele care reglementează notificarea și comunicarea actelor, este necesar să se dea o definiție precisă și detaliată acestor standarde minime. În special, un mod de notificare sau de comunicare bazat pe o ficțiune juridică în ceea ce privește respectarea acestor standarde minime nu poate fi considerat suficient în scopul certificării unei hotărâri judecătorești ca titlu executoriu european.

[...]

(16) Articolul 15 nu ar trebui să se aplice decât situațiilor în care debitorul nu se poate reprezenta el însuși în justiție, de exemplu în cazul unei persoane juridice, iar o persoană fizică chemată să-l reprezinte este desemnată prin lege, precum și situațiilor în care debitorul a autorizat o altă persoană, în special un avocat, să-l reprezinte în procedura judiciară propriu-zisă.”

4 Articolul 1 din acest regulament, intitulat „Obiect”, prevede:

„Prezentul regulament are ca obiect crearea unui titlu executoriu european pentru creanțele necontestate în vederea asigurării, prin stabilirea unor standarde minime, a liberei circulații a hotărârilor judecătorești, a tranzacțiilor judiciare și a actelor autentice în toate statele membre, fără a fi necesar să se recurgă la o procedură intermediară în statul membru de executare înainte de recunoaștere și executare.”

5 Articolul 3 din regulamentul menționat, intitulat „Titlurile executorii care trebuie certificate ca titlu executoriu european”, prevede la alineatul (1):

„Prezentul regulament se aplică hotărârilor judecătorești, tranzacțiilor judiciare și actelor autentice privind creanțe necontestate.

O creanță se consideră necontestată:

(a) în cazul în care debitorul a recunoscut-o în mod expres acceptând-o sau recurgând la o tranzacție care a fost aprobată de o instanță judecătorească sau încheiată în fața unei instanțe judecătorești în cursul unei proceduri judiciare; sau

(b) în cazul în care debitorul nu i s-a opus niciodată, în conformitate cu normele de procedură ale statului membru de origine, în cursul procedurii judiciare; sau

(c) în cazul în care debitorul nu s-a prezentat sau nu a fost reprezentat în cadrul unei ședințe de judecată privind această creanță după ce a contestat-o inițial în cursul procedurii judiciare, cu condiția ca atitudinea sa să fie asimilabilă unei recunoașteri tacite a creanței sau a faptelor invocate de creditor în temeiul legislației statului membru de origine; sau

(d) în cazul în care debitorul a recunoscut-o în mod expres într-un act autentic.”

6 Articolul 6 din același regulament, intitulat „Condițiile de certificare ca titlu executoriu european”, prevede la alineatul (1):

„O hotărâre judecătorească privind o creanță necontestată pronunțată într-un stat membru este certificată, la cererea adresată în orice moment instanței de origine, ca titlu executoriu european în cazul în care se îndeplinesc următoarele condiții:

(a) hotărârea este executorie în statul membru de origine;

(b) hotărârea nu este incompatibilă cu dispozițiile în materie de competență prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 44/2001 [al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74)] capitolul II secțiunile 3 și 6;

(c) procedura judiciară din statul membru de origine a îndeplinit cerințele prevăzute de capitolului III în cazul unei creanțe necontestate în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (b) sau (c) [...]”

7 Capitolul III din Regulamentul nr. 805/2004, în care figurează articolele 12-19 din acesta din urmă, stabilește standarde minime aplicabile procedurilor privind creanțele necontestate. Aceste standarde, care servesc la preservarea dreptului la apărare al debitorului, privesc nu numai modurile de comunicare sau de notificare a actului de sesizare a instanței și a celorlalte acte, ci și conținutul informativ al acestui act, debitorul trebuind să fie informat despre creanță, precum și despre procedura care trebuie urmată pentru contestarea acesteia.

8 Articolul 12 din acest regulament, intitulat „Domeniul de aplicare a normelor minime”, prevede la alineatul (1):

„O hotărâre privind o creanță necontestată în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (b) sau (c) nu poate fi certificată ca titlu executoriu european decât dacă procedura judiciară din statul membru de origine a îndeplinit condițiile de procedură menționate de prezentul capitol.”

9 Articolul 14 din regulamentul menționat, intitulat „Notificarea sau comunicarea însoțită de confirmarea de primire de către debitor”, prevede:

„(1) Actul sesizare a instanței sau un act echivalent poate fi notificat sau comunicat debitorului prin una din următoarele căi:

[...]

(2) În sensul prezentului regulament, notificarea sau comunicarea în temeiul alineatului (1) nu se admite în cazul în care adresa debitorului nu este cunoscută cu certitudine.

[...]”

10 Articolul 15 din același regulament, intitulat „Notificarea sau comunicarea către reprezentanții debitorului”, prevede:

„Notificarea sau comunicarea conformă cu articolul 13 sau cu articolul 14 poate fi făcută, de asemenea, unui reprezentant al debitorului.”

11 Potrivit articolului 27 din Regulamentul nr. 805/2004, intitulat „Raporturi cu Regulamentul (CE) nr. 44/2001”:

„Prezentul regulament nu aduce atingere posibilității de a solicita recunoașterea și executarea, în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 44/2001, a unei hotărâri judecătorești, a unei tranzacții judiciare sau a unui act autentic privind o creanță necontestată.”

Dreptul ceh

12 Articolul 29 alineatul (3) din zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád (Legea nr. 99/1963 privind codul de procedură civilă, denumită în continuare „Codul de procedură civilă”) prevede:

„În cazul în care nu ia alte măsuri, președintele camerei poate desemna un curator pentru partea al cărui domiciliu nu este cunoscut, pentru partea față de care nu s-a putut îndeplini procedura de notificare la adresa cunoscută din străinătate, pentru partea care este afectată de o boală mintală sau care, din alte motive medicale, nu poate participa la proces, fie și temporar, ori care nu este în măsură să se exprime într-o manieră inteligibilă.”

- 13 Potrivit articolului 353 alineatul (1) din Codul de procedură civilă, la cererea unei persoane îndrituite în temeiul unei hotărâri judecătorești, al unei tranzacții judiciare sau al unui act autentic care îndeplinește condițiile pentru certificarea ca titlu executoriu european sau ca titlu executoriu european parțial, instanța certifică această hotărâre, tranzacție sau act autentic ca titlu executoriu european în condițiile prevăzute de Regulamentul nr. 805/2004. În cazul în care nu sunt îndeplinite condițiile de certificare, instanța nu trebuie să certifice actul respectiv și trebuie să informeze persoana îndrituită în scris cu privire la motivele care justifică poziția sa.

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 14 Printr-o acțiune introdusă la Okresní soud v Českých Budějovicích (Tribunalul Districtual din České Budějovice, Republica Cehă), RD a solicitat obligarea SC la plata sumei de 6 600 de coroane cehe (CZK) (aproximativ 250 de euro), însoțită de penalități de întârziere, pentru motivul că, în temeiul stipulațiilor unui contract de închiriere încheiat la 23 iulie 2008 și cu efect de la 1 august 2008, SC avea dreptul de folosință a unui apartament situat în České Budějovice și că își asumase obligația contractuală de a plăti o chirie de 5 600 CZK, precum și cheltuieli de întreținere stabilite provizoriu la 1 000 CZK, respectiv suma totală de 6 600 CZK pe lună. La 28 septembrie 2008, SC și-a recunoscut în scris datoria și s-a angajat să achite această datorie înainte de 30 septembrie 2008, ceea ce nu s-a întâmplat.
- 15 Întrucât instanța de trimitere nu a reușit să obțină adresa lui SC, în pofida cercetărilor pe care le-a efectuat, a fost desemnat un curator pentru a o reprezenta pe această din urmă.
- 16 SC nu s-a manifestat în cursul procedurii și nici curatorul său nu s-a prezentat la ședința de judecată la care fusese convocat. Întrucât RD a prezentat elemente de probă la această ședință de judecată, i s-a admis cererea. Adresa lui SC nefiind cunoscută, hotărârea prin care s-a finalizat judecata nu a fost comunicată decât curatorului respectiv.
- 17 La 14 octombrie 2016, RD a solicitat instanței de trimitere să i se transmită această hotărâre cu o mențiune referitoare la autoritatea de lucru judecat care rezultă din respectiva decizie și la forța executorie a acesteia și să certifice aceeași hotărâre ca titlu executoriu european, în conformitate cu articolul 353 alineatul (1) din Codul de procedură civilă și cu Regulamentul nr. 805/2004.
- 18 Prin comunicarea din 3 noiembrie 2016, instanța de trimitere a informat-o pe RD că condițiile de acordare a certificatului solicitat nu erau îndeplinite, subliniind că o creanță era considerată necontestată în cazul în care debitorul a recunoscut-o în mod expres sau nu i s-a opus, în conformitate cu normele de procedură în vigoare în statul membru în cauză, în cursul procedurii judiciare sau dacă nu s-a prezentat la o ședință de judecată privind această creanță, în măsura în care această neprezentare era asimilabilă unei recunoașteri tacite a creanței sau a faptelor invocate de creditor, în temeiul dreptului acestui stat membru.
- 19 Ulterior, RD a sesizat Ústavní soud (Curtea Constituțională, Republica Cehă), susținând în esență că instanța de trimitere nu a sesizat Curtea de Justiție a Uniunii Europene, în temeiul articolului 267 TFUE, cu întrebarea dacă o hotărâre pronunțată de instanță după administrarea probelor, în absența oricărei obiecții sau observații din partea pârâtului cu privire la fapte, putea fi considerată necontestată. În această privință, RD s-a referit la punctul 41 din Hotărârea Curții din 16 iunie 2016, Pebros Servizi (C-511/14, EU:C:2016:448), potrivit căreia, având în vedere considerentul (6) al Regulamentului nr. 805/2004, o creanță poate fi considerată „necontestată”, în sensul articolului 3 alineatul (1) al doilea paragraf litera (b) din Regulamentul nr. 805/2004, dacă debitorul nu acționează în niciun mod pentru a se opune acesteia, nedând curs invitației adresate de instanță de a notifica în scris intenția de a se apăra în cauza respectivă sau neprezentându-se la ședința de judecată.

- 20 Printr-o decizie din 26 septembrie 2017, Ústavní soud (Curtea Constituțională) a considerat neconstituțional demersul de a nu certifica ca titlu executoriu european hotărârea în discuție în litigiul principal, fără să fi solicitat Curții să se pronunțe în această privință.
- 21 Având în prezent îndoieli cu privire la aspectul dacă creanța în discuție în litigiul principal poate fi considerată necontestată și, prin urmare, dacă decizia pe care trebuie să o pronunțe nu poate face obiectul unei căi de atac în dreptul intern, instanța de trimitere consideră că este obligată să sesizeze Curtea cu titlu preliminar.
- 22 În aceste împrejurări, Okresní soud v Českých Budějovicích (Tribunalul Districtual din České Budějovice) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 3 alineatul (1) al doilea paragraf litera (b) din Regulamentul nr. 805/2004 trebuie interpretat în sensul că o creanță care a fost stabilită printr-o hotărâre judecătorească după administrarea probelor poate fi considerată necontestată în cazul în care nici pârâta, care a recunoscut datoria înainte de începerea procedurii, nici curatorul nu s-au prezentat la ședința de judecată și niciunul dintre ei nu a ridicat obiecții în cursul acesteia?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 23 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Regulamentul nr. 805/2004 trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care o instanță nu poate să obțină adresa pârâtei, acesta permite să se certifice ca titlu executoriu european o hotărâre judecătorească privind o creanță, pronunțată în urma unei ședințe de judecată la care nu s-au prezentat nici pârâta, nici curatorul desemnat în vederea procedurii.
- 24 Astfel cum reiese din articolul 12 din Regulamentul nr. 805/2004, posibilitatea de a certifica o hotărâre judecătorească ca titlu executoriu european este supusă îndeplinirii a două condiții cumulative. Pe de o parte, o astfel de hotărâre trebuie să privească o „creanță necontestată”, în sensul articolului 3 alineatul (1) al doilea paragraf litera (b) sau (c) din acest regulament. Sunt astfel vizate lipsa oricărei opoziții la o creanță în cursul procedurii judiciare și recunoașterea tacită care rezultă din faptul că debitorul nu s-a prezentat sau nu a fost reprezentat în cadrul unei ședințe de judecată privind această creanță. Pe de altă parte, procedura judiciară în cadrul căreia a fost pronunțată hotărârea în cauză trebuie să îndeplinească standardele minime de procedură prevăzute în capitolul III din regulamentul respectiv.
- 25 Aceste standarde minime urmăresc să garanteze, în conformitate cu considerentul (12) al aceluiași regulament, că debitorul este informat, în timp util și astfel încât să își poată pregăti apărarea, pe de o parte, cu privire la acțiunea în justiție introdusă împotriva sa, precum și cu privire la condițiile participării sale active la procedură în vederea contestării creanței în cauză și, pe de altă parte, cu privire la consecințele neparticipării la aceasta. În cazul special al unei hotărâri pronunțate într-o cauză judecată în lipsă, în sensul articolului 3 alineatul (1) al doilea paragraf litera (b) din Regulamentul nr. 805/2004, standardele minime de procedură respective urmăresc să asigure existența unor garanții suficiente privind respectarea dreptului la apărare (Hotărârea din 16 iunie 2016, Pebros Servizi, C-511/14, EU:C:2016:448, punctul 44).
- 26 Curtea a arătat că, având în vedere articolul 14 alineatul (2) din Regulamentul nr. 805/2004, precum și obiectivele și mecanismul acestuia din urmă, o hotărâre pronunțată într-o cauză judecată în lipsă în cazul imposibilității de a afla adresa pârâtului nu poate fi certificată ca titlu executoriu european (Hotărârea din 15 martie 2012, G, C-292/10, EU:C:2012:142, punctul 64).

- 27 Această concluzie rămâne valabilă în pofida desemnării de către instanța de trimitere, care nu putuse obține adresa SC, a unui curator în vederea procedurii.
- 28 Deși, în mod cert, articolul 15 din Regulamentul nr. 805/2004 prevede că, pe lângă ipotezele de notificare sau de comunicare prevăzute la articolul 14 din acesta, notificarea sau comunicarea poate fi făcută unui reprezentant al debitorului, trebuie să se arate că un curator precum cel desemnat în temeiul reglementării naționale în discuție în litigiul principal nu poate fi asimilat unui „reprezentant al debitorului”, în sensul articolului 15 menționat. Astfel, interpretată în lumina considerentului (16) al regulamentului, dispoziția respectivă nu vizează decât situațiile în care, fie, pentru motive legale, debitorul este împiedicat în mod obiectiv să se reprezinte el însuși în justiție, fie acesta a desemnat în mod deliberat un reprezentant în acest scop. Existența acestor împrejurări nu este însă stabilită în cauza principală.
- 29 Dat fiind faptul că legiuitorul Uniunii a supus utilizarea instrumentului complementar și facultativ de executare pe care îl constituie titlul executoriu european, printre altele, condiției ca adresa debitorului să fie cunoscută cu certitudine, care nu este îndeplinită într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, nu este necesar să se verifice în speță dacă, având în vedere printre altele considerentele (5) și (6) ale Regulamentului nr. 805/2004, creanța în discuție în litigiul principal poate fi considerată necontestată, din moment ce nici SC, nici curatorul său desemnat de instanța de trimitere nu au participat la procedură, nu s-au prezentat la ședința de judecată și nu au contestat natura și cuantumul acestei creanțe.
- 30 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că Regulamentul nr. 805/2004 trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care o instanță nu poate să obțină adresa pârâtei, acesta nu permite să se certifice ca titlu executoriu european o hotărâre judecătorească privind o creanță, pronunțată în urma unei ședințe de judecată la care nu s-au prezentat nici pârâta, nici curatorul desemnat în vederea procedurii.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 31 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară:

Regulamentul (CE) nr. 805/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 aprilie 2004 privind crearea unui titlu executoriu european pentru creanțele necontestate trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care o instanță nu poate să obțină adresa pârâtei, acesta nu permite să se certifice ca titlu executoriu european o hotărâre judecătorească privind o creanță, pronunțată în urma unei ședințe de judecată la care nu s-au prezentat nici pârâta, nici curatorul desemnat în vederea procedurii.

Semnături